

Formarea potențialelor copiilor

Pedagogia modernă este din ce în ce mai influențată de cercetările neuro-fiziologice recente ce dau rezultate remarcabile pentru optimizarea acțiunilor în favoarea copiilor pentru a-și dezvolta potențialele. Conform acestor cercetări se poate stabili calitativ faptul că dezvoltarea creierului la copii se face în conformitate cu presiunea informațională a mediului ambiant care provoacă utilizarea selectivă a potențialului cerebral.

În acest sens formarea rețelelor neuronale care creează cadrul specific de formare a abilităților este direct dependentă de informația externă socială. Mecanismele de copiere ce acționează la copilul de vârstă foarte mică și mică impulsionează formarea de rețele neuronale pentru neuronii care au specificitate în direcția adaptării evolutive la acel tip de informație. Partea realmente dramatică este că neuronii neutilizați dispar în cazul neutilizării. Astfel în primul an de viață copilul pierde aproximativ jumătate din neuronii cu care s-a născut, pe cei care nu au fost întrebuințați în mecanismele de copiere socială. Acest mecanism paradoxal face ca mecanismele culturale să devină un factor modelator permanent al personalității și abilităților copiilor. Dacă în primele luni de viață copilul ascultă muzică complexă, calmă, profundă și polifonică, mai târziu acesta va dezvolta caracteristici de personalitate induse de muzică pe care a ascultat-o precum: inteligența complexă, personalitate echilibrată, maturitatea în aprecierea situațiilor, toleranța la diversitate și la ambiguitatea relaționărilor multiple. Dacă informația motrică și senzitivă este complexă și diversă copilul va dezvolta ulterior capacitatea de a remarca detalii fine și similarități comportamentale. În caz contrar, puterea de observație va fi scăzută, ceea ce-i va afecta abilitățile intelectuale sau capacitatea de coordonare în timpul activităților zilnice. Informația senzorială primară induce întărirea rețelelor neuronale în curs de formare în așa fel încât la vârste mici dă amprenta de neșters a personalității. Dat fiind că aceste caracteristici induse de cultura familială și socială se imprimă la vârste la care nu sunt încă formate mecanismele logicii analitice verticale sau laterale, copilul va lua experiența inițială ca pe un set de axiome pe care le va respecta toată viața, fără să le judece.

Întregul ansamblu de amprentare culturală este de un dramatism extrem din cauza faptului că tot ce nu este folosit în dezvoltarea personalității este distrus ca inutil și foarte greu mai poate fi recuperat parțial mai târziu. Din această cauză, copiii la vârsta școlară au o foarte mare diversitate tipologică corespunzătoare unei mari diversități de stiluri de învățare. Dacă nu sunt respectate stilurile de învățare de către educator, învățător, profesor, aceasta conduce la încetinirea funcționării rețelelor neuronale formate inițial, implicit la sacrificarea acestora și la o descreștere a potențialului intelectual și de dezvoltare a abilităților mentale a copiilor.

Pe de altă parte, tot cercetările de neuro-fiziologice arată că în cazul în care copilul sau chiar adultul este auto-motivat să învețe ceva nou și interesant, rețeaua neuronală se poate reface prin adăugarea de noi neuroni obținuți din celule stem ce migrează către zona de maximă solicitare. Astfel, pasiunea, bucuria descoperirii noului, aventura cunoașterii și libertatea spargerii granițelor cunoașterii practicate în școală sau individual de către un copil duc la o extraordinară revitalizare a abilităților acestuia și la o creștere puternică a nivelului de potențial mental. Aceste două rezultate arată că influența unor informații vii, interesante pasionante și a unui stil de lucru cald, apropiat, activ și dinamic, novativ și necesar în care feedback-ul cu copiii este permanent și pe plan de comunicare directă naturală de poziții ierarhice, duc la o extraordinară creștere a performanțelor elevilor, inițial posibil sub-utilizați sau greșit orientați, conștienți de propriile limite sau plini de complexe de inferioritate, corespunzătoare de altfel stării reale a matricii neuronale proprii ce a fost puternic traumatizată în timp prin șocuri emoționale sub aspectul lansării noului prin introducerea artificială a unor caracteristici ce nu corespundeau procesului natural de dezvoltare specific vârstei lor și mai ales printr-o impunere forțată a unor șabloane de gândire ce erau contradictorii nevoilor lor de dezvoltare a personalității.

Prof. Dr. Florian Colceag,
Președinte IRSCA Gifted Education
www.supradotati.ro
Președinte EDUGATE
www.edu-gate.ro

MA in Education, specializare Gifted Education, University of Utah, SUA; Expert internațional în educația excelenței; membru ECHA, WCGTC, Asia Pacific Federation of the WCGTC; membru Clubul de la Roma; membru AUSTEGA, etc.